

הגשר בין ה"מזרחי" וה"אגודה"

הרבה ניגודים היו בין ה"מזרחי" ובין ה"אגודה". למעשה קדמו ניגודים אלה בראשית "חבת ציון" המתנגדים ל"חבת ציון" חשבו, שארץ ישראל תעודת להיות ארץ, שכולה קודש ולא ארץ של יצירה ועשייה. ועוד ניגודים בדברים שבלב ושבמחשבה. והניגודים היו למלחמת דעות ומפלגות עם הווסד הסתדרות ה"מוד" רחי" ו"אגודה ישראל". כיום נפלה הומת הברזל שהיתה מפסיקה בין ה"אגודה" ל"מזרחי". עובדה היא שה"אגודה" שואפת בכל לב לתקוע יתד בציון, להציב לה ציונים ולקחת חלק בבנינה. ואם עד כה לא הרבתה לעשות, הרי אין זה מתוך חוסר רצון, מתוך התנגדות לעצם הרעיון, אלא מחוסר אמצעים.

עובדה היא שיש היום בארץ גם הסתדרות "פועלי אגודת ישראל". צעירים נלבבים, ספוגים אהבת התורה ואהבת הארץ; הנושאים בכל סבל הבנין ובכל הסבל של חוסר בנין, חוסר עבודה ולחם, המתאמצים להאריך בצפוני ידיהם באדמת ציון. ואם עד כה לא הגדילו לעשות, ואם עד כה לא עלה בידם להתערות בארץ ולהבנות בה, הרי שוב אין כאן סיבה של חוסר רצון או התנגדות לתנועת הבנין והיצירה, אלא חוסר אמצעים וקוצר יכולת מעשית.

עובדה היא שה"אגודה" מסכימה היום לא בלבד לעבודה היישובית המעשית בארץ, אלא אף ליסוד המ

דיני שבציונות. בכנסיה הגדולה ני" דון לחיוב על ידי מועצת גדולי התורה גם דבר הקמת המדינה היהודית בארץ ישראל. הוזה אומר שהניגודים בענין זה חלפו ובטלו.

וודאי שיש מקום להצטער על כל אותן השנים שיצאו במחלוקת ברוב דברים ובהפרעות לעבודת בנין. וודאי שיש מקום להניח, כי אילו היתה "אגודת ישראל" עומדת לפני עשרות בשנים על אותה נקודת ההשקפה, לגבי בנין הארץ, שעליה היא עומדת היום, היה מצבנו בארץ הרבה יותר טוב מכפי שהוא עכשיו. היו בינתיים עולים לארץ הרבה רבבות משלומי אמנוני ישראל, נאחזים בה ובונים בה עשרות מושבות, כפרים ושכונות, ואולי גם ערים שלימות. בכך היה כוחה של היהדות שומרת התורה מתחוק ומתגבר ומהווה גורם מכריע בחיים המתהווים בארץ. אולם חשובה העובדה, שחילוקי דעות פרינציפיוניים בנוגע לבנין הארץ, ואפילו בנין מדינה יהודית, הם בכלל מצוות ישוב הארץ ומחובת כל יהודי שומר מצוה לקיימה.

ועוד נקודת מחלוקת אחת נעלמה במשך הזמן — היחס להלשון העברית. אף לגבי הלשון היו דעות, שהיא צריכה להשאיר דבוקה בכתב ואין להשתמש בה כהלשון הדיבור. היתה דעה, שהדיבור בעברית, אפילו בענין יגיו תורה ודברי קדושה, חולין הוא לה ובכך נפגמת קדושתה וטהרתה.

נקודה זו שימשה גורם להתנפלויות על ה"מזרחי" בגלל הכרתו במצוות תהיית הלשון כלשון הדיבור והחיים גם בעניני קדושה וגם בענינים של חולין. אף במובן זה חל שינוי, חלה התקרבות, בכל בתי הספר, בית יע"קב" שבארץ הונהגה הלשון העברית כלשון הדיבור לכל המקצועות. גם בבתי הספר של המרכז לחינוך תורני נישולטת העברית. יש ישיבות אחרות ביישוב החדש, בתוכן גם הישיבה הגדולה "מרכז הרב", שהעברית שולטת בהן.

אלא שבנקודה זו אין ההתקרבות שלימה. הגדולים, הבאים בימים, עוד לא הכירו בתמורה זו. אלה עוד ממשיכים באידית, אף הישיבות בירושלים, אף על-פי שברובן הן מחוץ ל"אגודה", צמודים גם הם אל האידית ושומרים על גחלתה של תכבה בלי שום טעם ותועלת. אולם ההתנגדות הפרינציפיונית עברה, שכן מכיוון, שהותרה העברית בבתי הספר של ה"אגודה" ובמקצת מן הישיבות, הרי ממילא יש בזה משום הייתר לעברית כלשון הדיבור והלומה. דים באופן כללי, וממילא אין זה יכול לשמש סלע מחלוקת ומכשול בדרך להסכם.

אולם יש עוד נקודות אחדות השנויות במחלוקת, שיש בהן חילוקי דעות בין ה"אגודה" ל"מזרחי", אלא שגם אלה אין בכוחם למנוע הסכם בין שתי ההסתדרויות האלה. ועל זה — בבאות.